

2006 Temmuz

İÇİNDEKİLER

- Ahter Kızım, E 40
Alıştık, E 07
Amerikadan Hatıralar (3), E 52
Amerikadan Hatıralar (5), E 54
Amerikadan Hatıralar (2), E 51
Amerikadan Hatıralar (4), E 53
Ara, E 28
Aynalar, E 32
Bahar, E 35
Bana Sor, E 10
Ben Neyim, E 30
Bende, E 22
Bilmez, E 09
Bir Teklif, E 31
Boştur, E 03
Bulunmaz, E 19
Çok Şükür, E 39
Danıştım, E 04
Demişler, E 33
Düş, E 29
Ervâh, E 21
Fitre-Zekât, E 14
Gideceksin, E 27
Gülü Vereyim, E 25
Güzâf, E 37
Hamd ü Senâ Et, E 24
Herc ü Merc, E 42
Hılkatin Hikmeti, E 41
Ikra', E 47
İnsan Hayatı, E 11
Kadın Şairler, E 70
Kâr Ederler, E 17
Kazâ Mı - Mu'cize Mi, E 48
Köyümün Muhtarı, E 45
Ma'na, E 36
Maniler, E 43
Manzum Muammâlar, E 18
Meşakkat, E 01
Müşkile, E 23
Nazar, E 06
Öğrencilerle Hasbıhal, E 60
Öte Yandan, E 13
Rahmetli, E 12
Sâki, E 26
Sen-Çapkın Kadın, E 44
Sor Bakalım, E 46
Söyletme Bâri, E 20
Suç ve Ceza, E 15
Şuûrsuz, E 38
Tağyir, E 16
Türkiyem, E 02
Unutmuş, E 08
Yoktur (2), E 34
Zâr Edelim, E 05
2006 Temmuz E 55

E 01

MEŞAKKAT

Bir eziyyet ve meşakkat yeridir derh ü zemin
Çekecek cevri ni insan olamaz kimse muin

Kötü bir nefs-i derûn herkese güçlük çıkaran
Onu yenmek bile müşkül. Edemez sahsı emin

Tutalım kaldırıverdik eziyetten birini
Yeni zorluk çıkacak kuşkusu etmekte yemin

Çekilen vec'ine katlanmalı derlerse dahî
Kimi sabreyleyecek zannediyor ehl-i karin.

Alışır sancısını saklıyarak kabre kadar
Ne şikâyet ne de sızlanma gerek bunda Fatin

Meşakkat = sıkıntı zorluk zahmet

Dehr ü zemin = dünya

Muin = yardımcı

Nefs-i derûn = içimizdeki nefis

Emin = korkusuz

Vec'i = acı çekmesi

Ehl-i karin = okuyucular

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

E 02

TÜRKİYEM

Memleketin toprağına,
Ovasına ve dağına,
Al kırmızı bayrağına
Bende hasret var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

Çanakkale Gelibolu,
Trakyayla Anadolu,
Semtleriyle İstanbulu,
Orda nedret var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

Hisarları duvarıyla,
Atatürkün Bulvarıyla,
Dolmabahçe Sarayıyla,
Kuvvet, şevket var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

Torosların dağlarında,
Üzüm dolu bağlarında,
Taze zeytin yağlarında
Çok bereket var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

Köylüleri sabanıyla,
Koyunları çobanıyla,
Çiçeklerin yabanıyla,
İzzet, iffet var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi

Aydının smbllerine,
Bursa ipek tllerine,
Ispartanın gllerine,
Faszla rağbet var diye mi?
zlemişim Türkiyemi.

Uludağın seyranları,
Bursadadır hayranları,
Tuzlu soğuk ayranları,
Bir muhabbet var diye mi?
zlemişim Türkiyemi.

Gelinlerin duvağıyla,
Kemeriyile bel bağıyla,
Kınalanmış parmağıyla,
Bir mürüvvet var diye mi?
zlemişim Türkiyemi.

Çobanların abasında,
Renberlerin apasında,
Dilberlerin dibasında,
Dil saadet var diye mi?
zlemişim Türkiyemi.

engilerin zillerinde,
Karışık sicillerinde,
Kendi argo dillerinde,
Beş marifet var diye mi?
zlemişim Türkiyemi.

Hakkariden Antakyaya,
Trabzondan Antalyaya,
Zonguldaktan Alanyaya,
Muhaceret var diye mi?
zlemişim Türkiyemi.

Gaziantep baklavası,
Şanlı Urfanın helvası,
Maraşın meşhur tavasını,
Tad ve lezzet var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

Dağlarda kar olmalıydım,
Bahçede nar olmalıydım,
Güzele yar olmalıydım,
Sırf nedâmet var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

Hatay benim şanımlı alsın,
İster ise kanım alsın,
Vatanımdır canım alsın,
Bir gün avdet var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

İskenderun doğum yerim,
Hasretinden yandım derim,
Fırsat bulunca giderim,
Kalpte niyyet var diye mi?
Özlemişim Türkiyemi.

Yazıyorsam sakınmadan
Gidenlerden ve bekâdan
Pek yakında bu dünyâdan
Bir azimet var diye mi
Özlemişim Türkiyemi.

Hece: 4 + 4 = 8

E 03

BOŞTUR

Başı boş hatıranın şâdı da boştur
Günü geçmiş yaşamın yâdı da boştur

Felegin verdiği nîmetlere mühtaç
Kulun isyânı da bîdâdı da boştur

Yeni dünyâda adâlet yok olurken
Yasanın yazdığı baş dâdı da boştur

Yüce ahlâk ve hamiiyet gibi örfün
Yenilik mucibi bünyâdı da boştur

Büyüyen havf ile bir âlem yaşarız ki
Ekilen mahsülün ihsâdı da boştur.

Senelerdir ne arar hiç te sorulmaz
Fatin'in sancılı feryâdı da boştur.

Bîdâd = Adaletsiz , zulüm

Dâd = adalet, doğruluk

Bünyâd = yapı, temel

Havf = korku

İhsâd = hasad, biçme

Feilâtün Feilâtün Feilâtün

. . / / . . / / . . / /

DANIŐTİM

Senin ahvâlini, ey sevgili, rüzgâra danıŐtıım.
DolaŐırken garip ellerde de, küffâra danıŐtıım.

Sorarım gökteki mehtâba ve yıldızlara hergün.
Hem uçan kuŐlara, hem yerde yatan mâra danıŐtıım.

Gece rüyâma giren yerde, hayâller köŐesinde
İki üç zenne yanından geçen ebkâra danıŐtıım.

Gene sağlık durumundan haber almak niyetiyle
Kimi doktorlara, hattâ dil-i bîmâra danıŐtıım.

Ve nihâyet ŐaŐırıp dün gece zülmette kalan ben
Senin adres ile ahvâlini ağyâra danıŐtıım.

Küffâr = kafirler

Mâr = yılan

Zenne = kadın

Ebkâr = bekar kızlar

Dil-i bimâr = hasta gönül

Ağyâr = yabancı

Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / / . . / /

E 05

ZÂR EDELİM

Beri gel sevgili ins, şeytanı inkâr edelim.
Bize ahbab görünen nefsi de enzâr edelim.

Feleğin sunduğu fırsatları nimet bilerek
Ta ezelden kurulan dostluğu pay-dâr edelim.

Para paylaşmak için boş yere kavga yerine
Mantıkiyyât ve akıl kullanarak kâr edelim

Edebinden çıkararak nefis bizi kandırmak için
Bize şeytan ile yaptırdığı suçtan âr edelim.

Bırakıp kibri kökünden kırarak nefsimizi
Sayısız suçlara pişman olarak zâr edelim.

İns = insan, beşer

Enzâr = kollamak, nazar etmek

Pay-dâr = sağlam, muhkem

Mantıyyât = doğruyu, yanlış bulma ile uğraşan ilim

Âr = hayâ

Kibr = kibir

Zâr = ağlamak

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

E 06

NAZAR

(Bana nazar boncuğu gönderen kızıma)

Bu nazar boncuğu dercetmeğe yetmez bu kenar
Nazarın neşveder erzhar, gelişirken gülizar.
O şefik çeşmini, enzârını hıfzeyeyle Hakk
Var iken hüsn-i sülûk bizlere değmez ki nazar.

Dercetmek = yazmak, yayınlamak

Kenar = köşe, sûtûn

Nazarın = bakışın

Neşveder = canlandırır, nemâlandırır

Ezhâr = çiçekler

Şefik = şefkatli

Çeşm = göz

Enzârını = bakışlarını

Hıfzeyesin = korusun

Hüsn-i sülûk = doğruluk, dürüstlük

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

ALİŞTİK

Tadarak zevkini dünyâya alıştık.
Feleğin döndüğü girdâba alıştık.

Biz edepten ve hayâdan çok uzakta
Köşe çöplükteki nefhâya alıştık.

Unutup farkını mûbahla harâmın
Dalarak bâdeye hamrâya alıştık.

Malı paylaşmada öz kardeşi âdû
Bilerek, boş yerre gavgâya alıştık.

Kara sevdalı gönüllerde yatan bir
Gül için, kalp acıtan hâra alıştık.

Bir alışkanlığa düştük köyümüzde
Törenin verdiği mu'tada alıştık.

Nefhâ = koku
Hamrâ = içki
Âdû = düşman
Hâr = dikrn
Mu'tâd = geleneğe

Feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / /

UNUTMUŞ

Yarı üç cümleyi nâzım diye neşre salanlar
Atamızdan bize kalmış bedi' âsârı unutmuş.

Müteşair geçinirken latin elfâzı çalanlar
Feilâtün'le yazılmış zarif eş'ârı unutmuş.

Edebiyyat edebinden çok uzklarda kalanlar
Dile hürmet ve hicâb etmeyerek ârı unutmuş.

Nâzım = tanzim edilmiş mısralar, şiir

Neşre = basına, yayına

Brdi' âsârı = eşsiz güzel edebiyat eserlerini

Elfâz = deyimler, sözler

Eş'âr = şiirler

Edeb = terbiye

Hicâb = utanma

Âr = edeb, hayâ, namus

Feilatün feilatün feilatün feilatün

. . / / . . / / . . / / . . / /

BİLMEZ

Benim âşüfte kadın sevdiğimi annem bile bilmez.
O güzel şûh'ta doğal şehveti âlem bile bilmez.

Sanem ister ki gözünden düşen âb, ebr ile uçsun
O kadar yükselecek katreyi şebnem bile bilmez.

Yere sarkan saçın okşandığı ülfet gecesinde
Heyecandan kırıtan kâkülü, perçem bile bilmez.

Kanı kaynar bulacaksın, günü geldikte firâkın
Bunu bir kalp yarısından süzülen demm bile bilmez.

Bu ketûm sırrını hiç kimseye fâş etme Fatin sen
Senin od derdini çoktan beri hem-dem bile bilmez.

Âşüfte = delicesine seven perişan kadın

Şûh = ne'seli oynak kadın

Sanem = Put gibi güzel kadın

Âb = su, gözyaşı Ebr = bulut

Katre = damla Şebnem = çığ

Ülfet = alışma kaynaşma

Firâk = ayrılık Ketûm = gizli

Demm = kan Fâş = açığa vurma

Hem-dem = sıkı fıkı, can ciğer arkadaş

Feilâtün filâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / / . . / /

E 10

BANA SOR

Ne zaman gelse de kış, yaz ve hazan
Getirir bayramı kutsal Ramazan.
Bir ömür müddeti son bulduğu an
Görünür mevt, ama sen gel bana sor.

Feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . /

Hece: $6 + 5 = 13$

İNSAN HAYATI

Onu bi-s-sehl ana karnındaki yerden çıkarıp
Koca deryâda sabun sandala bindirdi felek.
Denizin dertlerinin verdiği cerhâyı sarıp
Seneler sonrası son sancıyı dindirdi felek.

Kayığın kaptanı esmâk tutacak yaşta idi
Yaşayış tarzı onun renk dolu bir film şeridi
Doğuşundan beri kullandığı şem'-fülk eridi
Ne yazık sandala son darbeyi indirdi felek.

Bi-s-sehl = kolaylıkla

Sabun = suda yavaş yavaş eriyen temiz bir karışım

Cerhâ = yara

Esmâk = balıklar

Şem'-fülk = mumdan yapılmış gemi veya sandal

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

E 12

RAHMETLİ

Hele bayram günü gelsin vatanın
Ebeveyn kabrine fi'len gideriz.
Bu vatanın yere düşmüş yatanın
Şühedâ ruhlara rahmetli deriz.

Ebeveyn = ana ve baba

Fi'len = gerçekten

Şühedâ = şehitler

Feilatün feilatün feilün

. . / / . . / / . . /

ÖTE YANDAN

Dinimiz hak bilerek gençleri irşâd ederiz.
Öte yandan da zayıf ma'suma bîdâd ederiz.

Batıdan kopya edip hâneyi âbâd ederiz
Öte yandan da güzel köşkleri berbâd ederiz.

Ramazan bayramı bir yoksula imdâd ederiz
Öte yandan metelik yok diye feryâd ederiz.

Çalap'ın verdiği bol mahsulü ihsad ederiz
Paramız bittiği gün zengine munkâd ederiz.

Yakın akrâbaların dostu için dâd ederiz
Öte yandan bilerek komşuyu nâ-şâd ederiz.

Aramızdan giden ecdâdı anar yâd ederiz
Öte yandan ne okur rahm, ne de evrâd ederiz

Bize 'Suçtur.' denilen her şeyi mu'tâd ederiz
Ve cevâben buna biz 'Nefs ile arbâde.' deriz.

İrşâd = doğru yolu gösterme, uyarma

Bîdâd = zulm, işkence Âbâd = mamur, bayındır

İhsâd = hasad etme, biçme, toplama

Munkâd = boyun eğme Dâd = adalet, doğruluk Na-şâd =
hüzünlü, mahzun

Evrâd = okunması adet olunan dini âyetler

Mu'tâd = alışkanlık, adet olunmuş

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

FİTRE - ZEKÂT

Alarak mülkünü arzın, nekes âlemde yaşarsın.
Bölüş emlâkini, âdem yaşatır hem de yaşarsın.
Hasis âlemde sen ancak kısa birkaç sene varsın.
Vererak fitre zekât, hem yaşatır hem de yaşarsın.

Nekes = cimri, pinti, hasis

Âlem = dünyâ, cihân

Âdem = adam, insan

Feilatün feilatün feilatün feilatün

. . / / . . / / . . / / . . / /

E 15

SUÇ ve CEZA

Suçu olan birinin
Allah cezasın verir
Ona sevdiklerinin
Vefatını gösterir.

Kederletir gününü.
Uzatarak ömrünü.

Hece : 7

TAĞYİR

Tebdil-i zemân eyledi idrâkım1 tağyir
Tehcir-i mekân eyledi âfâkım1 tağyir.

Allâha güvendim ve tevekkülle barıştım
Te'kid-i imân eyledi infâkım1 tağyir.

Dünyâyı dolaştım. Fukarâ insleri gördüm
Te'vid-i ihsân eyledi imsâkım1 tağyir.

Tedris ve tederrüsle yaşım sekseni buldu
Tekmil-i irfân eyledi intâkım1 tağyir.

Zevcemle firâk sancısı on beş yılı geçti
Ta'ziz-i canân eyledi eflâkım1 tağyir.

Gençlikteki efkârı unuttum. Bilir Allah
Tebdil-i zemân eyledi idrâkım1 tağyir.

Tebdil = değişme İdrâk = anlayış
Tağyir = değiştirme Tehcir = hicret etme
Âfâk = ufuklar Te'kid = kuvvetlendirme
İns = insan İnfâk = nafaka, geçinme
Te'vid = âdet edinme İmsaâk = pehris, cimrilik Tedris =
öğretme Tederrüs = öğrenme Tekmil = tamamlama
İrfân = eğitim
İntâk = nutuk, sözler Ta'ziz = kutlama
Eflâk = talih, kader

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün

/ / . . / / . . / / . . / /

KÂR EDERLER

Aşka düşmüş genç kadınlar dost ararken yâr olurlar,
Bir taraftan zevk alırken bir taraftan zâr ederler.
Göz yaşından gül sularken gül dalından hâr olurlar,
Yâr olurlar, zâr ederler. Hâr olurlar, kâr ederler.

Zâr = ağlama, inleme

Hâr = diken

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilâtün

/ . / / / . / / / . / / / . / /

MANZUM MU'AMMÂLAR
(Bilmeceler)

Acemin lafzı 'yok'un kalbini oydum
Temizin sâfi beyaz rengini koydum.

Feilâtün feilâtün feilâtün
. . / / . . / / . . / /

Acemlerin Yok manasına gelen lafzı BÎ'dir.
BÎ nin kalbini oyarak ikiye ayırdım. B-Î
TEMİZ'in safi beyaz rengi AK' tır
AK'ı, B-Î n in içine koyarak BAKÎ yaptım.

Yağlı karnımdan çıkardım faydasız BÂ harfini
Vezni-âruzdan bulup vasl eyledim FÂ harfini.

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
/ . / / / . / / / . / / / . /

Yağlı büyük karına BÂTİN derler.
BÂ harfini BÂTİN'dan çıkarıp yerine
Aruz vezninlerinden biri olan FAİLÂTUN'un
FA'sını TİN'e ekleyerek FATİN yaptım.

Senenin âhiri boş kalmasın artık diyerek
Sunar unvânını baldız aselinden yiyerek

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . / / . . /

Senenin ya'ni YIL'ın sonu boş kalmasın diye
BALDIZ kendindeki BAL'ı yiyerek isminde
geriye kalan DIZ'ı YIL'a verdi ve YIL'ın sonuna ekledi.
Böylece YIL, YILDIZ oluverdi.

BULUNMAZ

Öyle câhilsin ki Mehmet, zâtınâ mekteb bulunmaz.
Şems'e istid'a' yazarsan kâmil-ül-âm şeb bulunmaz.

Hazret-i Peryamberin sünnetlerinden saptığında
İlm-i-fıkh dersinde dün zikrettiğin mezheb bulunmaz.

Câmi dergâhında mazbût din-i islâm dersi versen Mescidin bâbında
yatmış bunca rind-meşreb bulunmaz.

Elli yıldır genç okuttun tıfl'a yol gösterdin ammâ
Hâla ümmîsin Fatin sen, zâtınâ mekteb bulunmaz.

Şems = güneş
İstid'a' = yalvararak birşey isteme
Kâmil-ül-âm = bütün yıl boyunca
Şeb = gece
İlm-i fıkh = şerâit ilmi, hadis, tefsir,
Mazbût = doğru, sağlam bir şekilde
Bâbında = kapısında
Rind-meşreb = derviş kılıklı kalender
Tıfl = küçük çocuk
Ümmî = anadan doğma cahil

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilâtün
/ . / / / . / / / . / / / . / /

SÖYLEME BÂRİ

Duyamazsan vezin âhengini câri
Okuyup Şi'rimi gör falsodan âri
Demesen doğruyu bir kez bile olsa
Alenen Hakka yalan söyleme bâri.

Câri = akı1c1, yürüyen

Falso = yanlış, hatâ

Âri = hür, , hatasız

Alenen = apaçık

Bâri = hiç olmazsa

Feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / /

ERVÂH

Kim uyandırdı şehit ruhları dün Bosnada? Eyvâh!
Ne bilen var ne de ben söyleyebildim. Bilir Allâh.
Ki eğer Bosnalı kardeşleri görmekse kaderde
Uyanır yardım için toprağa düşmüş yatan ervâh.

Ervâh = ruhlar

Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün
. . / / . . / / . . / / . . / /

E 22

BENDE

Anadan doğma bebekler gibi ben de
Ararım kabre kadar kendimi bende

Ne zaman benlik için şeytana uysam
Yapıyor benciliğim hep beni bende.

Ömürüm bitse dahî köhne bedende
Yine nefis eyleyecek bendeni bende.

Yalınız küflü kemik kalsa kefende
Bu kemik sağlayacak nâşımı bende

Arasam hür köşe ben kendi içimde
Beni nefsim yapacak kendine bende.

Kabr = mezar

Ben de = ben dahi

Bende = özümde, içimde

Bende = köle

Feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / /

MÜŞKİLE

Ufacık fark bile mevcutsa eşitlik darasında
Çıkarır müşkile zenginle fakir şahs arasında.

Bu meşakkat çoğalırken, kızışan kavga da bitmez
Nice suçsuzlar ölürlər bu cemiyet yarasında.

Seneler böylece gelmişken eğer böyle giderse
Çabucak çâre bulunmaz beşerin yüz karasında.

Müşkile = zorluk
Meşakkat = sıkıntı

Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün
. . / / . . / / . . / / . . / /

HAMD Ü SENÂ ET

Sana her gün sunulan nîmeti fâdıl
Bulabildiysen eğer, hamd ü senâ et.

Tadarak zevkini ömrün bu kadar yıl
Yaşabildiysen eğer, hamd ü senâ et.

Nice ins baş sokacak hâne ararken
Bir evin varsa eğer, hamd ü senâ et.

Çoğunun kâr getiren mesleği yoktur
Bir işin varsa eğer, hamd ü senâ et.

Bulamaz beldede can yoldaşı herkes
Eşinin kadrini bil hamd ü senâ et.

İki milyar kişi bir lokmaya muhtaç
Doyuyorsan bu günen hamd ü senâ et.

Giyecek çul bulamazken çoğu halkın
Caketin var diye sen hamd ü senâ et.

Kara zulmette kalan kör, kötürüm çok
Bakarak yol yürüsen hamd ü senâ et.

Kimi müsteşfede bîmâr, kimi mecnun
Bu gün aklın var iken hamd ü senâ et.

Bize gurbette keder, derd mi bulunmaz
Yaşasan gamdan uzak hamd ü senâ et.

O kadar çok kişi var tahsili noksan

Okuyorsan bunu sen, hamd ü senâ et.

Dîn-i islâmı bilen kalmadı artık
Kılıyorsan namazın hamd ü senâ et.

Ana, kardaş, baba, dost mevt ile gitti
Uyanırsan bu sabah hamd ü senâ et.

Hamd ü senâ = şükür ile övme

Fâdıl = iyi, faziletli, erdem

İns = insan

Müsteşfe = hastahane

Bîmâr = hasta

Mecnun = deli

Mevt = ölüm

Feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / /

E 25

GÜLÜ VEREYİM

Seninçin bir gül aldım
Dikenini pakladım
Bana fırsat verirsen
Sana gülü vereyim.

Gülüşünü dün çaldım
Hafızamda sakladım
Bana fırsat verirsen
Sana gülüvereğim.

Hece : 4 + 3 = 7

SÂKÎ

Sâkî bana dün dans ederek sundu şarâbı
Unutturdu harâbı
Hatırlattı turâbı.

Sâkî gene şen şarkı ile çaldı rebâbı
Çıkarttırdı nikâbı
Unutturdu hicâbı.

Turâb = toprak, mezar

Rebâb = bir nevi kemençe

Nikâb = peçe

Hicâb = utanma, sıkılma

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün

/ / . . / / . . / / . . / /

GİDECEKSİN

Can, bana 'Gitmem' deme. Bir gün gideceksin
Nefsine kırgın, bana küskün gideceksin.

Ummadığın bir gece kasvette kalınca
Şeytana uydun diye üzgün gideceksin.

Bir fidanın körpe dalından koparılmış
Gonca gülün zevkine düşkün gideceksin.

Eyle duâ vakt-i hesap gelmeden önce
Dest uyuşuk, gözleri süzgün gideceksin.

Yetti hayât mihneti seksen sene Mehmet
Sonsuza dek, zindana sürgün gideceksin.

Dest = el

Kasvet = sıkıntı, karanlık

Mihnet = Gam, keder, dert, eziyet

Müfteilün müfteilün müfteilün fa

/ . . / / . . / / . . / /

ARA

Gamı sor kendine, esbâbını sen serde ara.
Gama derman veren edviyyeyi kişverde ara.

Senin öz bilgin için taşrada bir yerde değil
En eşit kıymeti haznendeki cevherde ara.

Kılavuzsuz seferin yardımını aysız gecede
Sana yol gösterecek kandili ahterde ara.

Kitabın saydığı suçlar yalın insanda değil
Verilen rüşvetin esbâbını serverde ara.

Sana ihsân edilen benliği buldunsa eğer
Sahiden bilmediğin nefsinin makberde ara.

Esbâbını = sebeplerini

Ser = baş, kafa

Edviyye = ilaçlar

Kişver = memleket, ülke

Taşra = dışarda, uzakta

Seferin = yolculuğun

Ahter = yıldız

Server = başkan, reis

Sahiden = gerçekten

Makber = mezar

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . / / . . / m

DÜŞ

Bir tuhaf düş rü'yet ettim muttasıl bir kaç gece
Olmuşum ben bir yağız at. Halli müşkil bilmece.

Ol kadar benzer ki enfüs, lafzı denktir zikrime
Farkedilmez bir konuşsan, fikri benzer fikrime.

Esb miyim ben yoksa bir rü'yâ gören insan mıyım?
İns miyim ben yoksa bir rü'yâ gören hayvan mıyım?

Rü'yet ettim = gördüm

Muttasıl = devamlı, ardı ardına

Halli = çözümü

Müşkil = zor, güç, çetin

Enfüs = nefsler, ruhlar canlar

Lafz = söz

Esb = yağız at

İns = insan

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

/ . / / / . / / / . / / / . /

BEN NEYİM

Kimbilir ben nerdeyim, yâhut kimim yâ ben neyim
Asgar imkân belli bir leyl üflenilmiş benneyim.
Dal değil, yaprak değil, yaş bir kütük kalmış gibi
Girdiğim külhanda seksen yıl yanan bir nesneyim.

Asgar imkân = küçük bir ihtimalle

Leyl = gece

Benne = güzel koku

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

/ . / / / . / / / . / / / . /

BİR TEKLİF

Beni mesrûr eden ilk va'dini ettinse edâ
Ederim kırk senedir topladığım müklü fedâ
Doğuşundan beri noksansa eğer sende vefâ
Edelim gel, bivefâ sevgiye biz dostça vedâ.

Mesrûr = hoşnut

Edâ = yerine getirme

Bivefâ = vefasız

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

AYNALAR

Bana kalmıştı mirastan kocaman dört meraya
Ele aldım birini veche nazarçin bir ara

Hemen ilk aynaya bir şevk ile baktım gülerek
Görünen vechimi gençlikte bıraktım gülerek

Seneler sonrası mir'at beni celbetti yine
Bu defâ yaklaşıyor bendeki yaş kırk beşine

Kulağım sem'ini, hem şeklini ğayreylememiş
Ama gözler bana bir kez bile hayreylememiş

O yüzüm hep kırışıklarla boğulmuş sayılır
Sene altmış, saçım akpak beyaz olmuş sayılır

Yine on beş sene geçmiş yüze baksam mı dedim
Kararım belli değil, yoksa bıraksam mı dedim

Kırışık vechimi son aynada nâ-rü'yet için
Bütün aynaları kırdım yarı hürriyet için

Ne yazık beklediğim çıkmadı, ammâ ve lakin
Yüzü yüz parçaya döndürdü bu öfkemdeki kin

Meraya = aynalar Vech = yüz, çehre
Nazar = bakmak Mir'at = ayna
Sem' = işitme, dinleme Nâ-rü'yet = görmemek
Ğayreylemedi = değiştirmede

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . / / . . /

DEMİŞLER

Gece rakseylediğin meskene meyhâne demişler
Kimi meyhâne değil zevk dağıtan hâne demişler

Çoğu gurbettede olmuş bu harâretli mekanda
Sana meftûnlara, dil-beste-i pervâne demişler

Gözucundan yeni hayranlara baktıkça yakından
Eminim, sendeki gök gözlere mestâne demişler

Bize mecliste hakîkatleri nakleylediğin gün
Yakışık hüsn-i mekâl zikrine, efsâne demişler

Yarı mahzûn birinin kavline aldanma sakın sen
Fatin'in şi'rine onlar, lafz-ı divâne demişler.

Meftûn = hayran

Dil-beste-i pervâne = etrafında dönen aşıklar

Hüsn-i mekâl = güzel söylenen

Kavl = sözler

Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / / . . / /

YOKTUR (2)

Her gonca gülün sevdiği mehpâresi yoktur
Her bülbülün aşk dansına nezzaresi yoktur

Bir kez bile dünyâdaki her kârun evinde
Şeddâd'ın İrem bahçesi fevvâresi yoktur

Mehtapsız olan dehre karanlık gecelerde
Gündüz güneşin verdiği nevvâresi yoktur

Gerçek kaderin yazdığı sıhhatlı bir insan
Yüz yıl yaşar ammâ, ölümün çâresi yoktur

Seksen yaşa dek, çok şükür, âlemde duyulmuş
Mehmet Fatın'ın, merhemi yok, yâresi yoktur.

Mehpâre = aşık

Nezzâre = seyirci

Kârun = çok zengin kimse

Şeddâd'ın İrem bahçesi = Ad kavminin hâkimi Şeddad
tarafında Şam'da yapılan ve Cennete bezetilmek istenen
bahçesi.

Fevvâre = fıskıye

Nevvâre = nur

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün

/ / . . / / . . / / . . / /

BAHAR

Bu bahar mevsimi gülzâr yine şenlikle yaşar
Eserek bahçede rüzgâr yine şenlikle yaşar

Sabah erken bile bülbüller öter, güller açar
Çimen üstündeki ezhâr yine şenlikle yaşar

Gece âlemleri hem neş'elidir, hem de kibar
Kamerin verdiği nevvâr yine şenlikle yaşar

Yeni bir dostla berâber yalnız kaldığı gün
Mehi vech sevgili dildâr yine şenlikle yaşar

Kelebeklerle dolan bahçede beklenmedik an
Yanağından öpülen yâr yine şenlikle yaşar

Baharın lutfuna hürmet, Fatin eğlenmeğe bak
Özenip yazdığın eş'âr yine şenlikle yaşar.

Gülezâr = gül bahçesi

Ezhâr = çiçekler

Nevvâr = nur

Mehi vech = ay yüzlü

Dildâr = sengili

Eş'âr = şiirler

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

E 36

MA'NA

Yeni bir gâye ve ma'nâlı fikir yoksa beyâna
Sorarım var mı beyaz defteri kirletmede ma'na.
Yazılan nüktede mazmunlu zikir yoksa beyâna
Yok olur neşre lüzüm, şi'ri beyân etmede ma'na.

Mazmun = kavram, san'atlı ince söz

Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün

. . / / . . / / . . / / . . / /

GÜZÂF

Arıyorsan sözü, mânâsı derin bir kısa lâf
Şiirin vezni aruz, fikri kavî, lehçesi sâf,
Oku, elfâzını öğren, lugatın farkını bil
Yanılıp sanma sakın bâkire efkârı güzâf.

Kavî = kuvvetli

Elfaz = kelimeler

Lugat = söz

Bâkire = hiç söylenmemiş

Efkâr = fikirler

Güzâf = boş lakırdı

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

. . / / . . / / . . / / . . /

ŞUÛRSUZ

Dünyâdaki uygunluğu gördükçe kusursuz
Bahçemde büyür hâr ile her gonca futûrsuz.
İhsân edilen yılları, aptalca, neden biz
Oldukça düzensiz yaşarız, hem de şuûrsuz.

Hâr = diken

Futûrsuz = kaygısız

İhsân edilen = bize bağışlanan

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün

/ / . . / / . . / / . . / /

ÇOK ŞÜKÜR

Dünyâya nizam verdin, halkın önüne serdin
Rabbim Sana çok şükür, doğru yolu gösterdin.

Önce esirdik kuldük, hak dinine sokulduk
Rabbim Sana çok şükür, tükenmez nimet bulduk.

Kalbimizi saf ettin, hükmünde insaf ettin
Rabbim Sana çok şükür, suçumuzu affettin

Kullarını aç etme, zalime araç etme
Rabbim Sana çok şükür, nâ-merde muhtaç etme.

Lutfunuz bana candır, damarımdaki kandır
Rabbim Sana çok şükür, rızkım bana ihsandır.

İnancım hep dindedir, vücudum da zindedir
Rabbim Sana çok şükür, sıhhatım yerindedir.

Bilmem neydi muradım, yürüdüm adım adım
Rabbim Sana çok şükür, seksen sene yaşadım.

Hece : 7 + 7 = 14

AHTER KIZIM

Yıllarca güzel resmine bakmakla yetindim
Irmaktan akan sel gibi coştum ve sevindim.

Lâkin seni şahsen görebilmek var emelde
Dürrât kadar ahterle buluşmak yaban elde.

Isrâra ne hâcet, kaderin yazdığı buysa
Zevkyâb oluruz gökteki mahtâb bizi duysa.

Ahter = yıldız

Dürrât = büyük inci taneleri

Zevkyâb = zevk alırız

Mefûlü mefâilü mefâilü feûlün

/ / . . / / . . / / . . / /

HILKATİN HİKMETİ

Yaşadım bilmeyerek hilkatimin hikmetini
Harcadım boş yere ilk gençliğimin kıymetini

İşte yıllarca dolaştım gülerek kâm alarak
Almadan hiç bu acâip feleğin himmetini

Günbegün zillete düçâr bile kalsam yine hor
Göremem hilkatın ihsânı hayat nimetini

Bir an inkâr edemem çok seneler geçse dahi
Perişanlık günü tüm dostlarımın hizmetini

Hoşça kal sen demeden dostlarım ayrıldı çabuk
Umarak görmeyi ukbâda Hüdâ rahmetini

Geçti günler seneler, geldi ömür son demine
Başladım görmeğe yaşlanmanın âlâmetini

Sevinir hoşnut olur şen giderim âhirete
Kazanırsam ben eğer dostlarımın hürmetini

Hilkat = yaratılış

Himmet = yardım

Zillet = yoksulluk

Fe i la tun fe i la tun fe i la tun fe i lun

. . / / . . / / . . / /

HERC Ü MERC

Aruz vezninden ayrıldık, kayıtsız vezni derc ettik
Biz âhenkten de vazgeçtik, müzikten nağme ferc ettik
Esef-nâktır, sayın şair, firâkından hemen sonra
'Evet, tarz-ı kadim-i şi'ri bozduk herc ü merc ettik.' (1)

(1) Abdülhak Hamit Tarhan'ın kıt'asından (1937)

Kayıtsız = serbest

Derc = toplamak, yayınlamak

Ferc = yarık, aralık

Esef-nâktır = Acıklıdır, hüznüldür

Firak = ayrılış

Tarz-ı kadim-i şi'ri = eski şiir tarzını

Herc ü merc = altüst etme, karma karış yapma

Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün

. / / / . / / / . / / / . / / /

MANİLER

Dolaştım dünyâ gördüm
Sahrayla deryâ gördüm
Seksene vardı yaşım
Ömrümü rü'yâ gördüm.

3 + 4 lü hece

Hakkedenler cezâya
Ölür gider fezâya
Mu'cizeye inanır
İnananlar kazâya.

4 + 3 lü hece

Dusturları herkes bilsin
Yargılara baş eğilsin
Yanlışını düzeltmeğe
Fatın henüz geç değilsin.

4 + 4 lü hece

Hikayeler şakalar
Söylenir vakıalar
Bir ünüversitedir
Neş'eli dakikalar.

7 li hece

Tokatı

Tarlaya sürdüm atı
Dolaşırken Tokat'ı
Ben o semte hiç gitmem
Orda yedim tokatı.

Tokat cinaslı

Yaz
Gündüz sıcak şeb ayaz
İster oku ister yaz
Defterde kağıt beyaz
Gece gündüz çalışıp
Diplomanı al bu yaz.

Yaz cinaslı

SEN - ÇAPKIN KADIN

Şebnemdeki katreyi ummân edebilsen.
Bir gün sulayıp deşti gülistân edebilsen.

Allah bilir ömrün boyu neş'eyle gülersin
Gamsız yaşayan nefsinin insân edebilsen.

Ey şanlı güzel, kendini âkıl sanacaksın
Bed-rân-kötü niyyetleri nisyân edebilsen.

Mecliste her akşam sorulan gözde olurdun
Bir bûse verip patronu hayrân edebilsen.

Meyhâneci dostlar sana unvân verecekler
Bir sarhoşu bir kez daha sekrân edebilsen.

Kız, ben sani sevmekle hatâ etti isem dün
Çok zevk mi alacaksın beni pişmân edebilsen.

Şebnem - çiy
Katre = damla
Deşt = çöl
Âkıl = akıllı
Bed-rân = çapkın kadın
Nisyân = unutma
Bûse = öpüş
Sekrân = sarhoş

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün
/ / . . / / . . / / . . / /

KÖYÜMÜN MUHTARI

Köyümün muhtarı, yok zerre kadar ârı, uzundur bir eli.
Okumuş bir sene Almanyada, olmuş sıradan bir De Pe'li.
Onu biz seçtik aday dört sene evvel, bilirim. Belki de o,
Koca bir bankada hortumcu müdürdür veya milletvekili.

Feilâtün feilâtün feilâtün feilâtün feilün
. . / / . . / / . . / / . . / / . . /

SOR BAKALIM

Dünyâda yaşam zorlu muammâ dediğin
Kim bilmecedен çözme diler? Sor bakalım.
Her müşkilenin halli de elbet gelecek.

Ömrün boyu bir mu'cizedir beklediğin
Kim mu'cizeden nokta siler? Sor bakalım.
Beklenmedik an mevt-i müebbet gelecek.

Mefîlü mefâîlü mefâîlü feül
/ / . . / / . . / / . . /

IKRA'

Yalvarmalar Allâha temâmiyle vakûrdu.
Mescitte duâm savtımî Mevlâyâ duyurdu.
Meçhûle gidenler, bana, Allâhın adıyla ,
Ikra' dedi Kur'ânı. Resul böyler buyurdu.

Vakûr = ağırbaşlı

Savt = ses

Ikra' = oku

Resûl = Peygamber

Mefûlü mefâîlü mefâîlü feûlün

/ / . . / / . . / / . . / /

KAZÂ MI - MU'CİZE Mİ

Nâm almak için bir realist zât
Fark etmeye tefrit veya ifrât
Her mu'cize bir nev'i kazâdır.

Her yahşi kazâ, mu'cize bizzat
Her dem kötü bir mu'cize dâdır.
Takdir edilen kadr-i sezâdir.

İfrât - Tefrit = iki ayrı yönde aşırılık
Yahşi = güzel
Dâ = hastalık, dert ve illet
Kadr-i sezâ = uygun değer

Mefûlü mefâîlü feûlün

/ / . . / / . . / /

AMERİKADAN HATIRALAR (2)

Amerikanın güzel yerlerinden biri de
Kentucky eyaleti, hiç te kalmaz geride

Torosları andırır suyuyla havasıyla
Menekşe dağlarıyla, yemyeşil ovasıyla

Öyle bir yerdedir ki eyaletler arası
Görülmeğe çok değer umumi manzarası

Ormanlar arasında bir yerde duruverdik
Bir mola vermek için kilimi yere serdik

Hem istirahat ettik hem etrafı dolaştık
Birkaç köprüden geçtik renkli tepeler aştık

Epey gezdikten sonra yürümekten yorulduk
Henüz güneş batmadan bir kafeterya bulduk

Yolüstü lokantaya kafeteriya derler
Bazan kahve içerler bazan da yemek yerler

Çok erken olduğundan kafeteriya boştu
Garson hizmet etmeğe masaya doğru koştu

Hizmet eden efendi sevinçten kekeleydi
Güzel bir Türkçe ile 'Siz Türk müsünüz?' dedi

Biz de 'Evet' deyince hemen bana yaklaştı
Bir kardeş bulmuş gibi benimle kucaklaştı

Benim adım Hüseyin bana 'Hose' diyorlar
Aslımı Meksikalı İspanyol biliyorlar

Bu kara kaş kara göz onları aldatıyor
Bu da benim nefsim neş'e ve zevk katıyor

Yemek yedikten sonra kapatınca kepeni
Evine davet etti arkadaşımı beni

Koltuğuna oturup sodasına buz attı
Birkaç yudum içerek geçmişini anlattı.

'Turist olarak geldim maksadım okumaktı
İşim yolunda gitti Allah yüzüme baktı

Bir gün sabah erkenden oturuyordun parkta
Futbol oynuyorlardı işçiler ortalıkta

Top bana yaklaşınca kuvvetli bir şut attım
Alışkanlıkla topu uzaklara fırlattım

Ben de ister istemez onlarla oynuyordum
İstirahat anında şefle konuşuyordum

Hakem bir ara bana kim olduğumu sordu
Gel istersen beraber çalışalım diyordu

Çivi fabrikasında bana bir iş verdiler
Bundan böyle ismim de Hose olsun dediler

Futbol bildiğim için beni hemen kaptılar
Maaşımı arttırıp takıma şef yaptılar

Biz her gün fabrikada normal çalışıyorduk
Azından birkaç saat eksersiz yapıyorduk

İşte şimdi on aydır orda çalışıyorum
Akşam da lokantada garsonluk yapıyorum

İki yerde çalışıp topladım biraz para
Beni Allah Taala hiç düşürmedi dara.

Ben halimden memnundum yaptığım güzel işti
Ama ne yapalım ki şimdi işler değişti

Geçen gün müdür beni çağırdı odasına
Söylediği kafamda kopardı bir fırtına

Çalışmak için işçi vesikan yok diyordu
Muhacir ofisinden bir belge istiyordu

Muhaceret ofisi müsaade vermiyor
Sen turist vizesiyle çalışamazsın diyor

Vizemin bittiğini resmen bildiriyorlar
A.B.D.den çıkmazsan suç işlersin diyorlar

Bir kaç gündür şaşırıdım ne yapsam bilmiyorum
Bazı ihtimalleri defterden silmiyorum

Aceba avukat tutup bütün paramı versem
Vizemi uzattırıp bir vesika al dersem

Yoksa burda evlenip bir yeşil kart istesem
Böyle bir maceraya muhakkak yetmez kesem

Burda kaçak yaşamak aklımdan hiç geçmiyor
Kanunsuz iş yapmayı gönlüm dahi seçmiyor

Böyle tenakuz dolu yolda bana ne dersin
Benim gibi şaşkına ne tavsiye edersin'

Sana ne söyleyeyim elinden çıkmış kozlar
Kararı sen verirsin yere düşünce tozlar

Yabancı kimselere etmektense müdare
Türkiyeye dönmekten kalmadı başka çare.

Hüseyinle beraber yatsı namazı kıldık
Candan vedalaşarak bir hüznle ayrıldık.

AMERİKADAN HATIRALAR (3)

Gelin bugün New York'a hep beraber gidelim
Yabancılar gibi biz de ziyaret edelim

Büyük kentler içinde New York görmeğe değer
Genç ihtiyar yerlisi herkese 'Hoşgeldin' der

New York'a turist gelir dünyanın her ilinden
Bir kısmı York'ta kalır anlamadan dilinden

Kalanlar arasında her ırktan insan vardır
Yabancı uyruklular New York'lular kadardır

Manhattan adasında kurulmuştur bu şehir
Kayalıklı adayı sarmıştır iki nehir

Adanın uzunluğu on üç mil'den daha az
Genişliği de yalnız üç mil'i geçer biraz

Manhattan adasında yetmiş dil konuşulur
Yeni gelen göçmenler hemşerisini bulur

Varizona köprüsü hem uzundur hem ince
Altından vapur geçer bu limana gelince

Hürriyetin timsali Fransız armağanı
Liberty heykelidir süsleyen bu limanı

Manhattan'da yaşayan insanlar hızlı yürür
Hepsı koşarcasına yürür gibi görünür

Bu Őehrin her tarafı kiliselerle dolu
Sanki burda gelişmiş dinlerin yetmiş kolu

Meşhur yerlerden biri Radio City Music Hall
Her tŐrlŐ saz alınır istediğinden de bol

Yerli yabancı turist herkesin geldiği yer
BŐtŐn dŐnya gŐzŐnde meŐhurdur Time Square

Bu meydanda buluşur bŐtŐn karalar aklar
Caddeleri yolları yŐzbin hikaye saklar

Beşinci Avenude çok pahalı dŐkkanlar
Vitrinlere bakmakla çabuk geçer zamanlar

Rockefeller Pıllaza kırk yıllarda açılmıŐ
Őanı ŐŐhreti hemen tŐm dŐnyaya yayılmıŐ

Bir milyon kişi her gŐn bu pıllazadan geçer
Kimisi kiliseyi kimi tiyatro seçer

İrlanda Kadedralı açıktır her turıste
İstersen ibadet et istersen gŐrmek iste

Yahudi sinagogu iki bin kişi alır
Beşinci Avenue'de başı baŐına kalır

Her kŐŐede bir otel, lokanta dolu her yer
Turistler bu yerlerde hem yatar hem yemek yer

Manhattanı dolduran bŐyŐk otelleridir
Fakirlerden ziyade zenginlerin yeridir

Metropolitan san'at merkezinde her tŐrlŐ
KŐltŐr sergisi vardır açık veya ŐrtŐlŐ

Sergilerin yanında daim konser verilir
Tiyatronun iyisi çok defa gösterilir

Antika müzesiyle Dinazor'un müzesi
Çocuklarla beraber cezbediyor herkesi

Kimine iyi gelir kimine daha beter
Hayal edilmese de yalnız düşünmek yeter

Binlerce kitap taşır New York kütüphanesi
Kasalarda saklanır kitabın ilk tanesi

Yabancı öğrenciler bazan burda buluşur
Birbiriyle hep kendi lisanını konuşur

Üniversite, meslek, ilk okul ve lisesi
Zengin fakir farketmez tatmin eder herkesi

New York'a her memleket öğrenciler gönderir
Kimine yol gösterir, kimine de burs verir

Talebe vizesiyle Türkiyeden gelen çok
İyi derecelerle okululu bitiren çok

Manhattan'ın içinde en fazla gezilen yer
Riverside Drive ile çok meşhur Hudson River

Gündüz çalışmak için herkes adayı seçer
Üç milyonluk York gündüz sekiz milyonu geçer

Normal giden insanlar başlarlar seğirtmeğe
Koşarlar bir an evvel evlerine gitmeğe

Yayalar durmaz koşar trafikse çok yavaş
Günde yirmi dört saat devam eder bu savaş

Otolarla insanlar yarışıyorlar dersin
Sen de çabuk yürürsen taksileri geçersin

Yabancıysan bu şehre zâhire aldanırsın
Gördüğün insanları birer şaşkın sanırsın.

AMERİKADAN HATIRALAR (4)

Manhattanı karaya on dokuz köprü bağlar
Köprülerle dört tünel geliş gidişi sağlar

Queens, Bronx, Staten, Brooklyn ayarında
Büyük kentler gelişmiş Manhattan civarında

Trafiği yaptıran Subway tiren ağı var
Bütün mahallelerin Manhattan'la bağı var

Çok uzaktan görünür adanın güzel süsü
Yüzelli yıldan eski Brooklyn'in köprüsü

Bin sekiz yüz seksen üç senesinden bu yana
Hizmetinin yanında gurur verir insana

Bir kez geçen köprüden yürüyerek yaz günü
Uzun müddet unutmaz oradan gördüğünü

Brooklyn mahallinde Coney Island sahili
İstanbulu andırır Florya mukabili

Abesiniya denen bir Habeş kilisesi
Korolarla duyurur âleme dinî sesi

Bronx mahallesinde her türlü insan yaşar
Gelen muhacirlerle dolar, boşalır, taşar

Wall Street'te olur stok alış verişi
Gece gündüz yapılır dünyanın mâlî işi

Burada güneş batmaz binalarda ışık var
İş birliği yaparlar tahville oynayanlar

Para pul işlerinde dünyanın can evidir
Günde yirmi dört saat muhabarat yeridir

Tokyo, Melburn, Singapur stokları burdadır
Bazısı altın gibi bazısı da hurdadır

Paristen stok alan Wall Street'te satar
Kimisi zengin olur kimisi toptan batar

Yankee Stadiom'unda oynar dünya serisi
Football, baseball yanında cimnastik gösterisi

Üç hava alanından Kennedy'nin pistleri
Dünyanın her yerinden getirir turistleri

Durmadan iner kalkar uçaklar her dakika
Bu duruma çok kimse inanmaz fil-hakika

Staten adasına her saatte vapur var
Yanaşırken bir gemi diğeri hemen kalkar

Her an bir gösteri var Washington denen parkta
Son gelen seyirciler otururlar toprakta

Kuzey ile güneyi ayıran büyük Arch'tır
Hippilerle yippiyi birleştiren bu parktır

On iki mil'den fazla Broadway en uzun yol
Ne ararsan bulunur dükkanlarda her şey bol

Union meydanıdır siyasi nutuk yeri
Toplanır partilerin ileri gelenleri

Bu alanda kurulur günlük sebze pazarı
Gece vakti toplanır Őir, roman yazarı

Cental Park'ında her gün koŐanları görürsün
Sen de ister istemez onlar gibi yürürsün

Dört bin dönümlük park aŐaŐlarla doludur
Çok enterasan olan dolambaŐlı yoludur

Paytonlara binince başka bir his sezersin
Yavaş yavaş etrafı seyrederek gezersin

Bir tarafta uŐurtma uŐuranlar da vardır
Oturanlar adedi oynuyanlardan azdır

Atla parkı gezdikten sonra attan inersin
Hiç vakit kaybetmeden bisiklete binersin

Bu Őehirde görünür tenakzlerin yeri
Adanın kuzeyinde Harlem mahalleleri

Yüz yirminci sokakta Apollo tiyatrosu
Yanında yerleŐmiŐtir hoş sanatlar bürosu

Negrolar çok çalıŐır gündüz akŐama kadar
Fakat gece olunca salonlarda jaz alar

Harlem'de yaŐayanın başka bir yanı vardır
EŐlenecek gülecek çokça zamanı vardır

Bu gün bile Harlem'de yaŐayanlar çok fakir
Binalar yıkık dkr her taraf pislikle kir

Hırsızlık var, cürüm var eksik deŐil cinayet
Fakat bunlar yanında baŐta gelir emniyet

New Yor öyle bir yer ki kimine yatakhane
Olurken bir taraftan kimine batakhane.

AMERİKADAN HATIRALAR (5)

New York şehri uyumaz, her zaman hareket var
Yani başka deyimle 'Geç yatar, erken kalkar'

Daha akşam olmadan ortalıklar karışır
Tiren, taksi, otobüs birbiriyle yarışır

Küçük büyük binalar lambaları yakarlar
Yıldızlarla ışıklar birbirine bakarlar

New York her akşam giyer gece elbisesini
Sabaha dek duyarsın ışıkların sesini

Bambaşa bir alemdir Manhattan'ın gecesi
İşte burda çözülür feleğin bilmececi

Dükkanlar kapanırken hemen açılır barlar
Altın, elmas, mücevher gibi binalar parlar

Yanıp sönen ışıklar kamaştırır gözleri
İlk defa görenlere unutturur sözleri

Gök yüzünden Galexi düşmüştür Manhattana
Zannedersin böyle bir manzara verir sana

Nurlu ışıklar yüksek binalardan geliyor
Bayram kandili gibi göklere yükseliyor

Günün başlangıcında gecenin ortasında
Sevgililer buluşur Empire binasında

Hiç te yalnız değilsin günün her saatında
Her zaman turist vardır yüz üçüncü katında

En üstünden görünür her tarafı adanın
Tad damağında kalır böyle zevki tadanın

Avrupada Asyada büyük şehirler çoktur
Ama o şehirlerde bu kadat ışık yoktur

Işıkların altında başka bir heyecan var
Kızlar gece canlanır dans eder fecre kadar

New York başka bir âlem Christmas'la Yılbaşı
Pirlanta veya elmas benzeri cevher taşı

Yılbaşında her taraf ay-yıldız gibi parlar
Meydanlarla caddeler gece gündüz parıldar

Yılbaşı gecesinde herkes saata bakar
On ikiye gelince haykırır, nağra atar

Bir kısmı şarkı söyler, gülüşür bazıları
Birçoğu kucaklaşır, öpüşür bazıları

York'u ziyaret etmek verir başka heyecan
Heyecanla beraber vücuda kan katar can

Columbus Circle'inden yollar gider her yöne
Arabalar, taksiler dolaşır döne döne

Birleşmiş milletlerin elçilerinin yeri
Nehrin bir kenarında adanın serin yeri

Greenwich Village yolu san'atkarlar yoludur
Şair, yazar, ve artist ressamlarla doludur

Yeni gelen artistlar bir otelde yatarlar
Yapılan resimleri sokaklarda satarlar

Bazan güzel resimler çok ucuza satılır
Bazıları da küçük sergilere katılır

Park Avenue yolunda hep zenginler oturur
Kuzey Doğu kısmında yüksek binalar durur

Kuzey Batı kısmıdır okumuşların yeri
Burda yaşar adanın ileri gelenleri

Duch askeri doldurmuş güney kanalı, nehri
Düşman İngilizlerden korumak için şehri

Kanalın kuzeyine Küçük İtalya denir
İşte her gün burada etli makarna yenir

Melberry caddesini Napolide sanırsın
Hayallenip uyursan Romada uyanırsın

Çinlilerin merkezi güneyde Mott yoludur
Bu mıntıka tamamen Çinlilerle doludur

Güney Doğu kısmıdır yahudilerin yeri
İlk gelenler burada yaşar yıllardan beri

Kapalı s1por yeri Madison Square Garden
Girince de hiç çıkmak istemezsin bu yerden

Dünyada Amerika muhaceret diyârı
Avrupada Asyada yoktur onun ayarı

Arap, Japon, İngiliz, Çinli ziyaret eder
Birçokları kışkanır bir kısmı hayret eder.

İkiz binalar denen dünyanın iş merkezi
Yeri bomboş duruyor kalmamış hiç bir izi

Fakat daha güzel bir Center yapacaklarmış
Bu merkez de dünyada çok meşhur olacakmış

Bu ikiz binaların yerini bir şey tutmaz
On bir Eylül gününü York'lu asla unutmaz

World Ticaret Merkezi hürriyet semboluydu
Eşitliğe dayanan ölmez ümit yoluydu

New York'a aşık olmak zor bir şey değil amma
Şartlarına uyarak yaşamak bir muamma

New York uzakta değil ister isen gelirsin
Arzda duracak yerde semâya yükselirsin.

E 55

2006 temmuz

Varsa ger bîmâr beden, yorgun başın
Bâkiyâ yetmiş dokuz yıldır yaşın.
Dercedilmiş bir kaderden beklenen
Gün gelir dostlar diker makber taşın.

ÖĞRENCİLERLE HASBİHAL

(İsimler talep üzerine değiştirilmiştir)

Ahmet: - Hocam, Şiirde vezin mi, kafiye mi yoksa ma'na mı önemlidir? Hangisine daha çok ehemmiyet vermeliyiz?

- Hiç birinden feragat edemeyiz, Ahmet. Bir insana yemekten mi, içmekten mi yoksa uyumaktan mı feragat edebilirsin diye sorulur mu? İnsanın yaşaması için her üçüde lazımdır. Hepsine de ihtiyacı vardır. Şiirde de vezin, kafiye ve ma'na gibi bu üç unsur gereklidir.

Ma'na: Ma'nasız bir şeyi yazmakta ma'na var mıdır? Bu suale Hayır diyebiliyorsak, şiir yazmakta da manasızlığa yer yoktur.

*Yeni bir gâye ve ma'nâlı fikir yoksa beyâna
Sorarım var mı beyaz defteri kirletmede ma'na.
Yazılan nüktede mazmunlu zikir yoksa beyâna
Yok olur neşre lüzûm, şi'ri beyân etmede ma'na.*

Şiirlerde belki bütün konular işlenmiştir fakat her şair ayrı bir şekilde meramını anlatır. Şiirde söyleyiş tarzı kelimelerin iyi seçilmesi ve bir ahenk içinde söylenmesi her şairlere göre değişir. Fikir ve duygularının ma'nasını en iyi bir şekilde seçkin kelimelerle anlatan şairin şiirleri okunur.

Vezin: Bu bir ölçü birimidir. Mısraları dengede tutar. Herhangi bir şeyi dengelik veya dengesizlik noktasından mukayese edersek, aradaki fark meydana çıkar. Vezinsiz şiir yazılabilir, fakat o şiirin mısralarındaki dengesizliği derhal görünür. O eserin mısraları gramer kaidelerine uygun veya uygun olmayan bir şekilde yazıldığı için onun bir nesirden farkı kalmaz.

Kâinattan feyz alan her şeyde vardır bir nizâm

Ger nizâm eksikse aslen derc olur birden kiyâm.

*Nazmda aruz bir vezindir, farzolan sırf an'ane
Çok denenmiş bir makamdır, mûsikîden farkı ne.*

*Veznden âri dengesiz mebnî binâ var değil
Ölçüsüz, âhengi yok hissi kelâm âsar değil.*

*Bir şiirden nağne gelmiş şarkıda âhenk gibi
Bir makâmdan bir makâma fâilâtün denk gibi.*

*Her beyitten ses gelirken hoşlanır dört zâviye
Muttarid ritmler saçar her kıt'ada tüm kâfiye.*

*Özlü sözlerden yapılmış her veciz mısra' yaşar
Vezni âruz, nağme mevcut, şi're tüm dünyâ şaşar.*

*Böyle bir vezn kullanılmış altıyüz yıl muttasıl
Böyle makbul vezni şâir kullanır binlerce yıl.*

Kafiye: Şiirin okunmasında bir nağme temin eder. Musikide olduğu gibi bütün şiiri bir tantanalı makama ve kulağa hoş gelen bir ahenge bağlar. Bu nağme ve ahenk şiirin güzelliğini ortaya çıkarır. Kafiyesiz ve vezinsiz şiir okuyanların ekserisi şiirlerini yorumlamadan evvel kendilerine yardımcı olması için bir fon isterler. Bu suretle şiirde yapamadıkları nağme ve ahengi bu şekilde telafi etmeğe çalışırlar.

*Şiir yazmak duygu işi
Bir manası varsa eğer
San'atkarsa şair kişi
Şiirleri bulur değer*

*Duygu dolu serbest şiir
İçinde var bir letâfet*

*Serbest Şi'ri, nesirle bir
Yorumlamak bir marifet*

*Nesir, nazım, Şiir diye
Ayrı ayrı taranmalı
Ma'na vezin ve kafiye
Her Şiirde aranmalı*

*Őiirlerin yayınlanır
Sen toprağa gmlnce
Dinleyenler aydınlanır
Aruz vezni de ölünce*

*Mehmet Fatim geldi gitti
Çok geliŐti fikirleri
Yetmiş beş yıl çabuk bitti
Bki kaldı Şiirleri*

Demek oluyor ki Şiirde ma'na zaruridir. Vezin ve kafiyeden bazı feragatler yapılınca yazılan eser pek makbule geçmez..

Recep: - Aruz veznini öğrenmek zordur. Hece vezni ile yazmak hele serbest Şiir yazmak çok kolaydır. Kolay bir yol varken niçin zor bir sistemle duygularımızı ifade etmeğe çalışalım? Sonra duygularımızı ve düşüncelerimizi vezin ve kafiye uyduracağız diye duygularımızdan bazı kıymetler kaybetmiyor muyuz?

- Haklısın. Tabii ki hece vezni aruz vezninden daha kolaydır. Kolay iŐlerle zor iŐlerin kıymeti aynı midir? Muhakkak zor işler daha kıymetlidir.

*Vezn-i ruzla Şiir yazması, derdim, zor olay
Dediler, cevheri yerden çıkarım çok mu kolay?*

Duygularımızı kaybetmek hususuna gelince: Bir insanda fikirler, duygular, derûnî hisler ya vardır ya yoktur. Var olanlar kolayca kaybolacaksa o duyguların aslı esası yok demektir veya çok zayıf duygulardır.

Duygularımızı bir ipek kumaşa benzetelim. Bu kumaşı boynumuza atarak bir şal şeklinde kullanmak mı, yoksa bu ipek kumaşa bazı işlemler yaparak bir bluz dikip giyinmek mi daha makbuldür ve kıymetlidir?

Duygularımız da altın külçe gibi kıymetlidir, kolay kolay kaybetmeyiz. İşlenmiş duygular altın külçeden yapılmış mücevherler gibi kendi kıymetlerini arttıırırlar.

İşte bizim kıymetli duygularımız üzerinde işlemler yaparak vezinli ve kafiyeli bir şekilde okuyuculara sunduğumuz zaman, okuyucular eserlerimizi zevkle okur hatta hafızalarında tutarak zaman zaman terennüm ederler.

Kemal: - İnceltme ve kesme işaretlerini artık kullanmıyoruz.
Bunları öğrenmeken maksadımız nedir?

- İyi ki bu noktaya dokundun. Kesme ve inceltme işaretleri kelimenin ma'nasını değıştirir. Mesela, hergün ve hemen hemen herkes tarafından kullanılan YANİ kelimesini ele alalım.

*Yani = erkekler için kullanılan bir isimdir,
fakat kesme işaretli Ya'ni, sözün kıyası demektir,
lâkin inceltmeli Yânî, kıvama gelmiş, pişmiş manasına kullanılır.
Başka bir misal vereyim:*

*Alem, nişan ve bayrak demektir.
Kesme işaretli A'lem, en çok bilen yerine ma'nasına gelir, fakat
inceltmeli Âlem, kelimesini dünyâ, cihan yerine kullanıyoruz.*

Görüyorsun ki bu kesme ve inceltme işaretlerini kullanmamakla anlamı hem muğlaklaştırıyor, hem de kelimenin hakiki ma'nasını ifade etmekte kendimize güçlük çıkarıyoruz.

Kemal: - Fakat hocam, biz bu kelimeleri söylerken üzerlerine bir vurgu vurarak söyleriz. Böylece meramımız anlaşılır.

- Evet amma, yanımızda olmayan kimseler, esermizi okuyan ve lisanımızı öğrenmek isteyen yabancılar bu kelimelerin ma'nasını nasıl tefrik etsinler ve yazdığınızı nasıl anlasınlar?

İşte onun için kesme ve inceltme işaretlerini kullanmak mecburiyetindeyiz.

Derviş: - Noktalama işaretlerini ne için kullanıyoruz?

Yazıda aynı değerde olan sözleri ve söz birliklerini ayırmak, hafif durakları göstermek, okumayı kolaylaştırmak, söz vurgularını ve sesimizin tonunu belirtmek için virgül kullanılır. İşaretler şiirde, şiiri yorumlayacağımız bir şekilde yaklaştırabilmek amacını güderler.

Nokta ile fikirlerimizin, düşüncelerimizin ve duygularımızın bu noktada ya'ni orada bittiğini söyleriz.

Soru ve hayret işaretleri de vazifelerini yaparlar.

Bir insana kaç türlü ve kaç manada

'Merhaba hoş geldiniz' diyebiliriz

Bu ayrı deyimleri yalnız bir şekilde yazmak doğru olur mu.

Noktalamasız şiirlerimiz hislerimizi, maksadımızı ve ne haleti ruhiye içinde olduğumuzu layıkıyla ifade eder mi?

Mesela:

' Oğlum okula git, baban gibi cahil kalma.' ile

‘Oğlum okula git baban gibi, cahil kalma.’

deyimleri aynı manayı

taşıır mı? Bizimle beraber yanımızda olmayan okuyuculara bu farkı nasıl anlatabiliriz. Bilemiyorum.

Mustafa: - Divan edebiyatında Arapça ve Farsça kelimeler çoktur. Bunları öğrenmemize lüzüm var mıdır?

- Dil bilgisi her ilimde olduğu gibi öğrenenlere faydalıdır. Öğrenmeyenler ondan istifade edemezler. Hiç kimse birilerini Fransızca veya İngilizce gibi yabancı bir dil öğrenmesi için zorlayamaz. İsteyenler ya’ni arzu edenler öğrenir, ve o dilden faydalanır. Gel seninle bu mühim sorunu beraberce inceliyelim.

Evvelâ: Arapça ve Farsça kelimelerin çoğu bugünkü konuştuğumuz dilde bazı değişikliklerle de olsa mevcuttur. Şu son cümlede olduğu gibi EVVELÂ, KELİME, ve MEVCUT kelimeleri Arapça olduğu halde bugün gayet kolaylıkla kullanıyor ve meramımızı anlatabiliyoruz. Bilemediklerimizin çoğunu da babalarımızdan ve dedelerimizden duymuşuzdur. Öğrenmek isteyen öğrencilere o sözler hiç zor gelmez.

Sâniyen: (İkinci olarak) Bizim bir millet olarak tarihimiz destanlarımız ve kahramanlıklarımız bu kelimelerle yazılmıştır. Tarihimizi bilmemek ve İstiklal Marşımızın başka kimseler tarafından tercüme edilmesini beklemek bilmem nasıl kabul edilir. O kelimelerle âşinalığımızı kesmek bizi tarihimizle beraber milliyetçiliğimizi de unutmaya sevkeder. Bunu mu istiyoruz?

Sâlisen: (Üçüncü olarak) Divan edebiyatında dini mevzular vardır. Biz bir millet olarak laik bir devlet sistemi ile idare ediliyorsak bile, dinimizi unutmuş değiliz. Elhamdülillah hepimiz

Müslümanız. Türk aslından gelen hangimiz sıkıştığımız zaman Allahın adını anmıyoruz? İmtihanlara girerken veya bir işe başvurduğumuzda işe alınmak için dualar etmiyoruz? Kur'anı Kerimde geçen bazı kelimelerin manasını bilmeden de olsa söylemiyor muyuz veya başkalarından işitmiyor muyuz? Bunlar da öğrenmek isteyen bir öğrenci için müşkül değildir.

Râbian: (Dördüncü olarak) Bir taraftan dilimize girmiş eski kelimelere bu kadar alakasızlık duymakla beraber diğer taraftan bir çelişmeyle karşılaşmaktayız. Lisamımıza ya'ni yazı ve konuşma dilimize, uydurma kelimeler yanında okadar yabancı kelimeler giriyor ki halkımızı atalarımızdan kalan bildikleri kelimeleri unutturup Latin kökenli kelimeleri öğretmek zorunda bırakıyoruz. Gazetelerde gördüğümüz uydurma kelimelerden

'askat, betik, dölek, songu, yır, ve yin' ve yabancı kelimelerden *'paradim, aktuarial denge, brifing, efort, konjektür, motivasyon, sorti, suspensiyon,*

terimlerini okuyanlardan kaç kişi anlar? Bu bir çelişme değil midir?

*Yarı üç cümleyi nâzım diye neşre salanlar
Atamızdan bize kalmış bedi' âsârı unutmuş.*

*Müteşair geçinirken latin elfâzı çalanlar
Feilâtün'le yazılmış zarif eş'ârı unutmuş.*

*Edebiyyat edebinden çok uzklarda kalanlar
Dile hürmet ve hicâb etmeyerek ârı unutmuş.*

Hâmisen (Beşinci olarak) Geçenlerde ERCİYES'in Nisan 2006 tarihli dergisinde çıkan M. Hasiltin Kurul'un bir yazısında okudum. Bugünkü dilimizde BİREY kelimesi hepimizin kullandığı kişi - şahıs - fert - ve zât kelimeleri yerine

kullanılacakmış. ‘Bilir kişi’ yerine bundan böyle (Bilir biley) mi diyelim diyor. Öyle ise:

*‘Geçen gün bir bireye rastladım.
Dün mecliste bireylerle tanıştım.
Yüce bireyiniz buyurunuz efendim.’*

demekte mahzur kalmıyor. Bunların yanında mühim olan yüzbin kelimelik dilimizi kısaltarak dörtte birine indirip 25 bin kelimelik bir dil haline getiriyoruz. Ne mutlu bize!

Bu konuda daha fazla söylemeğe lüzüm var mı bilemem? İcab edese bu mes’eleleri tekrar ele alır düşüncelerimizi teati ederiz. Şimdi ben de size birkaç sual sorayım. Size yukarıda konuştuğumuz noktaları göz önünde tutarak, bana şu soruların cevabını araştırınız.

- 1 - Milletçe Divan Edebiyatına karşı duyduğumuz tepki ve husûmet neden? -Bu alakasızlık neden ileri geliyor?
- 2 - Neden okullardan ve dershanelerden çıkarılıyor? Geçmiş kültürümüzü gençlere öğretmemek doğru bir yol mudur?

- Âni , Fatma Hatun, Zeynep Hatun
- Benli Hanım, 1490 Mihri Hatun
- Cemile Hanım, 1502 Tûti - Aişe Hubbi
- Emnullah Hanım, 1601 Sanem Sultan
- Fatma Aliye Hanım, 1701 Emrah Hatun
- Fatma Nigar Hanım, 1701 Fatma Hatun
- Fatma Servet, 1787 Fıtnat Hanım
- Feride Hanım, 1790 Benli Hanım
- Fıtnat Hanım, 1813 Sırrî
- Fıtnat Hanım, 1820 Cemile Hanım
- Habibe Hanım, 1837 Saffet Hanım
- İffet Hanım, 1849 Nakibe Hanım
- İhsan Raif Hanım, 1846, Habibe Hanım
- Leylâ Hanım, 1848 Leylâ Hanım
- Leylâ Hanım, 1868 Şeref Hanım
- Mah Şah Hanım, 1865 Nesibe Hanım
- Mihri Hatun, 1870 Nüzhet Hanım
- Mihrünnisa Hanım, 1870 Servet
- Nakibe Hanım, 1875 Feride Hanım
- Nesibe Hanım, 1879 İffet Hanım
- Nüzhet Hanım, 1884 Seher Hanım
- Saffet Hanım, 1893 Leylâ Hanım
- Sanem Sultan, 1896 Âdile Sultan
- Sâniye Hanım, 1902 Sâniye Hanım
- Seher Hanım, 1918 Fıtnat Hanım
- Şeref Hanım, 1918 Mihrünnisa Hanım
- Sırrî, 1815 - 1918 - Fatma Nigar Hanım
- Tûti - Aişe Hubbi, 1550 Raif Hanım
- Zeynep Hatun, 1936 Fatma Aliye Hanım

1933 - Mah Şah Hanım

- Âdile Sultan, 1899

- Âni , Fatma Hatun, 1710
- Benli Hanım, 1790
- Cemile Hanım, 1826
- Emnullah Hatun, 1703
- Fatma Aliye Hanım, 1930
- Fatma Nigar Hanım 1918
- Fatma Servet, 1870
- Feride Hanım, 1875
- Fıtnat Hanım, 1780
- Fıtnat Hanım, 1911
- Habibe Hanım, 1846
- İffet Hanım, 1879
- İhsan Raif Hanım, 1926
- Leylâ Hanım, 1890
- Leylâ Hanım, 1848
- Mah Şah Hanım, 1933
- Mihri Hatun, 1490
- Mihrünnisa Hanım, 1915
- Nakibe Hanım, 1845
- Nesibe Hanım, 1865
- Nüzhet Hanım, 1867
- Saffet Hanım, 1837
- Sanem Sultan, 1610
- Sâniye Hanım, 1902
- Seher Hanım, 1884
- Şeref Hanım, 1861
- Sırrî, 1815
- Tûti - Aişe Hubbi, 1550
- Zeynep Hatun, 1474
